DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. 10 (134). Równe, dnia 15 grudnia 1936 r. ROK XIII.

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

CZĘŚĆ URZĘDOWA

114

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 11 września 1936 r.

w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli[1]**.**

Na podstawie art. 14, 29, ust. 2, 30 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) ze zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660), zarządza się co następuje:

§ 1. Przysięga służbowa, składana przez nauczyciela przy ustaleniu, brzmi jak następuje:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że w wykonywaniu swych obowiązków służbowych, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej mi młodzieży, przyczyniać się będę ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę.

Wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki swego stanowiska spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia mych przełożonych wykonywać dokładnie, a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże dopomóż”.

Przyrzeczenie służbowe brzmi, jak przysięga służbowa po skreśleniu w niej słów: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że” oraz zmianie zdania: „Tak mi Panie Boże dopomóż” na zdanie „Tak przyrzekam”.

§ 2. Tam, gdzie młodzież szkolna w ciągu roku szkolnego w niedzielę i święta, wskazane w zarządzeniach władz szkolnych, bierze udział zbiorowo w nabożeństwach, specjalnie dla niej urządzanych, nauczyciele obowiązani są zarówno w czasie zbierania się młodzieży, jak i w czasie nabożeństwa, względnie kazania (egzorty), pełnić opiekę nad młodzieżą i wykonywać nadzór nad jej zachowaniem się. Jeżeli w szkole pełni służbę kilku nauczycieli, dyrektor lub kierownik może zarządzić kolejne dużury, uwzględniając konieczność wyznaczania na każdy dyżur takiej liczby nauczycieli, któraby czyniła zadość potrzebie roztoczenia istotnej opieki i nadzoru nad młodzieżą.

§ 3. Jeżeli zniżka godzin nauczania lub innych zajęć obowiązkowych w szkole mieści się w ramach organizacyjnych szkoły, t. j. jeżeli zniżka ta nie pociąga za sobą w konsekwencji zmniejszenia się przewidzianej w planie zajęć szkolnych liczby godzin nauczania, bądź innych zajęć obowiązkowych w szkole a jednocześnie nie powoduje dodatkowego obciążenia Skarbu Państwa bądź w postaci zwiększenia liczby etatów nauczycielskich, bądź w postaci powiększenia ilości godzin nadliczbowych, dodatkowo opłacanych, — zniżkę godzin na umotywowany wniosek kierownika, bądź dyrektora szkoły, zatwierdza:

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny;

2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego—kurator okręgu szkolnego.

Udzielanie nauczycielom szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, zniżek godzin, wychodzących po za ramy organizacyjne szkoły, należy do kuratora okręgu szkolnego pod warunkiem, że ewentualne zwiększenie liczby etatów lub ilości godzin nadliczbowych w szkole nie spowoduje wyjścia poza granice liczby etatów lub kwot, objętych budżetem okręgu szkolnego.

Udzielanie zniżek, we wszystkich wypadkach, nie objętych dwoma poprzednimi ustępami niniejszego paragrafu, należy do Ministra.

§ 4. Dyrektor lub kierownik szkoły na czas swego urlopu w okresie ferii szkolnych powierza zastępstwo jednemu z pozostających na miejscu nauczycieli szkoły, o czym zawiadamia władzę, której podlega bezpośrednio.

---

1) Przedrukowane z Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 542.

Gdyby jednak żaden z nauczycieli szkoły nie wziął na siebie dobrowolnie obowiązku zastępowania dyrektora bądź kierownika, wówczas władza z urzędu wyznaczy do pełnienia tych obowiązków jednego z nauczycieli szkoły, stosując przepisy art. 43 i 44 ustawy.

Zastępujący będącego na urlopie ferialnym dyrektora lub kierownika nauczyciel jest obowiązany do opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym i do załatwiania spraw, wynikających z kierownictwa szkołą w tym czasie.

Celem umożliwienia stronom porozumienia się na miejscu z zarządem szkoły powinien zastępca dyrektora lub kierownika wyznaczyć, jako godziny przyjęć, co najmniej po 2 godziny w ciągu dwi dni w tygodniu, co przez umieszczenie stosownego ogłoszenia w dostępnym dla stron miejscu budynku szkolnego ma być podane im do wiadomości.

§ 5. Postanowienia § 4 nie mają zastosowania do szkół powszechnych wiejskich I i II stopnia. Kierownicy tych szkół, oddalając się z miejsca zamieszkania na czas urlopu ferialnego, obowiązani są jedynie do powierzenia opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym pozostającemu na miejscu nauczycielowi, a o ile to jest niemożliwe, organowi samorządu szkolnego lub, gdy takiego samorządu nie ma, odpowiedniemu miejscowemu organowi samorządu terytorialego. O zamierzonym wyjeździe swym oraz o osobie lub organie, któremu powierzył opiekę nad budynkiem i inwentarzem szkolnym, kierownik szkoły obowiązany jest zawiadomić inspektora szkolnego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) W. Świętosławski.

115

Okólnik Ministra W. R. i O. P. Nr. 124

z dnia 30 listopada 1936 r. (II W-7975/36)

w sprawie udziału młodzieży szkolnej w uroczystościach i pochodach ulicznych.

Zdarza się znowu niejednokrotnie, że młodzież szkolna bierze udział w publicznych uroczystościach, ulicznych pochodach, urządzanych przez czynniki pozaszkolne, jest zajęta przy tworzeniu szpalerów na ulicach ze szkodą dla zdrowia i obowiązkowej nauki szkolnej.

Przypominając wydany w tej sprawie okólnik Nr. 72 z dnia 29 maja 1934 r. (I W. F-2042/34) [1]), żądam kategorycznie jego przestrzegania.

Zaznaczam z całym naciskiem, że ilość publicznych uroczystości a tym więcej ulicznych pochodów z udziałem młodzieży szkolnej należy ograniczyć ściśle do tych tylko, których wymagają istotne potrzeby wychowawcze szkoły. Mogą się one zasadniczo odbywać poza zajęciami szkolnymi. Nie wolno bowiem ustawicznie burzyć porządku szkolnego, niepokoić młodzieży i nauczycielstwa a w ten sposób rozrywać ciągłość nauki i powodować stratę w nauce i obniżenie poziomu naukowego szkół.

O udziale młodzieży szkolnej w publicznych wystąpieniach poza zarządzonymi przez władze szkolne, decydować winny w poszczególnych przypadkach po gruntownym rozważeniu sprawy Dyrekcje względnie Kierownictwa szkół, ewentualnie po porozumieniu się z odpowiednimi władzami szkolnymi. Dla zachowania jednolitości postępowania w miejscowościach, mających więcej szkół, winny ich Dyrekcje względnie Kierownictwa powziąć wspólnie uzgodnioną decyzję. W wypadkach wątpliwych należy się odnieść do Kuratorium Okręgu Szkolnego.

O ileby udział młodzieży w publicznych uroczystościach względnie pochodach miał być związany ze zwolnieniem młodzieży od normalnych zajęć szkolnych, co jest w zasadzie niedopuszczalne, należy każdorazowo, uzyskać zgodę Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Minister

(—) W. Świętosławski.

116

OKOLNIK MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 14.XI-1936 r. Nr. Prez. 125/36.

w sprawie zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą.

Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą w porozumieniu z Towarzystwem Pomocy Polonii Zagranicznej przystępuje do zorganizawania wzorem lat ubiegłych, tym razem piątej z rzędu, powszechnej zbiórki na cele szkolnictwa polskiego za granicą w czasie od 15 stycznia do 15 lutego 1937 roku.

---

[1]) Dz. Urz. Kurat. O. S Ł. Nr. 7, poz. 64 z 1934 r.

Losy ośmiomilionowej rzeszy Polaków, pozostających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, powinny jak najbardziej obchodzić społeczeństwo polskie w odbudowanym Państwie. W szczególnej mierze winny budzić zainteresowanie losy miliona polskich dzieci i młodzieży narażonych pod obcymi rządami na wynarodowienie. Dla uniknięcia lub przynajmniej zmniejszenia niebezpieczeństwa wynarodowienia niezbędne jest utrzymanie i dalszy rozwój szkolnictwa polskiego za granicą.

W odczuciu potrzeb, którym ma służyć wzmiankowana zbiórka, zezwalam na jej przeprowadzenie, zgodnie z zasadami wyrażonymi w okólniku Nr. 80 z 22 sierpnia 1936 roku II.P-5000/36 w sprawie składek w skołach, a mianowicie może być ona organizowana jedynie wśród rodziców (opiekunów) młodzieży szkolnej, a dobrowolne datki mogą być składane na ręce upoważnionych do tego członków zarządów (opiek szkolnych) czy specjalnych komitetów lub kół rodzicielskich.

Należy również zachęcić pracowników szkolnych, aby wzięli udział w pracach lokalnych Komitetów, a samej akcji nadali charakter wychowawczy, wyjaśniając młodzieży położenie ich rówieśników poza granicami Rzeczypospolitej.

Minister
(—) W. Świętosławski.

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
Nr. O-23138/36.

Równe, 26 listopada 1936 r.

W sprawie zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą.

Do
P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj i Kierownictw Szkół oraz Ogółu Nauczycielstwa
w Okręgu.

Podając do wiadomości powyższy okólnik Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 14.XI-1936 r. Nr. Prez.-125/36 w sprawie organizowanej zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą, — zachęcam ogół pracowników szkolnych do wzięcia czynnego udziału w pracach lokalnych Komitetów Funduszu, aby przeprowadzona akcja dała jak najlepsze realne wyniki.

Na terenie szkół średnich i zawodowych P. P. Dyrektorzy i Kierownicy szkół zorganizują w tym celu odpowiednie pogadanki, wyjaśniające młodzieży znaczenie szkolnictwa polskiego za granicą dla idei podniesienia potęgi Rzeczypospolitej oraz obowiązek społeczeństwa w Kraju poparcia wysiłku emigracji w utrzymaniu łączności z Macierzą.

P. P. Inspektorowie Szkolni zarządzą zorganizowanie pogadanek w tych szkołach, które posiadają odpowiednie ku temu warunki.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. E. Nowicki.

117

OKÓLNIK KURATORIUM OKR. SZK. ŁUCKIEGO

z dnia 24 listopada 1936 r. Nr. I-23264/36.

w sprawie trybu postępowania przy wyborze, wydawaniu i zatwierdzaniu gotowych projektów budynków szkół powszechnych, umieszczonych w wydawnictwach Ministerstwa W. R. i O. P. p. t. „Projekty Budynków Szkół Powszechnych".

Do
Panów Inspektorów Szkolnych
w Okręgu.

Celem uproszczenia i ujednostajnienia sposobu załatwiania spraw, związanych z wyborem, wydawaniem i zatwierdzaniem gotowych projektów, opublikowanych w wydawnictwach p. t. „Projekty Budynków Szkół Powszechnych", Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 17 listopada 1936 r. Nr. I. Bud.-1534/36 wydało umieszczoną poniżej instrukcję, którą podaję Panom Inspektorom do wiadomości, ścisłego przestrzegania oraz zwrócenia na nią uwagi zainteresowanym.

Z chwilą ukazania się tejże instrukcji utraciły moc obowiązującą wszystkie poprzednie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P., wydane w tej sprawie, a w szczególności:

- z dnia 10 czerwca 1925 r. Nr. 10829/I,
- z dnia 29 czerwca 1926 r. Nr. 9648/26 — Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 149,
- z dnia 23 kwietnia 1931 r. Nr. II-6793/31,
- z dnia 18 lipca 1931 r. Nr. II-15510/31,
- z dnia 21 lipca 1934 r. Nr. I-Bud.-2597/34— Dz. Urz. Kuratorium Okr. Szk. Ł. Nr. 7, poz. 79.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. E. Nowicki.

Instrukcja

w sprawie wyboru, wydawania i zatwiedzania gotowych projektów budynków szkół powszechnych, umieszczonych w wydawnictwach Ministerstwa W. R. i O. P. p. t. „Projekty Budynków Szkół Powszechnych".

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego opublikowało w sześciu zeszytach wydawnictwa p. t. „Projekty Budynków Szkół Powszechnych" szereg projektów budynków szkolnych, mieszkalnych, ustępowych i gospodarczych oraz urządzeń gospodarczych. Projekty budynków podane są w tych zeszytach jako rysunki schematyczne, mające służyć tylko do orientacji przy wyborze. Projekty są opracowane szczegółowo w podziałce 1:100 i wydawane są jako odbitki światłodrukowe. Ministerstwo posiada również opracowane do tych projektów kosztorysy wraz z wykazami materiałów.

W celu ułatwienia wyboru odpowiedniego projektu oraz uproszczenia trybu postępowania przy wydawaniu i zatwierdzaniu gotowych projektów, Ministerstwo podaje następujące wyjaśnienia:

Treść zeszytów wydawnictwa p. t. „Projekty Budynków Szkół Powszechnych".

Zeszyt 1, wydany w 1925 r., zawiera: Uwagi wstępne, wskazówki i uwagi o projektowaniu szkół powszechnych, o wyborze placu, o rozplanowaniu tereniu; projekty 3 budynków drewnianych i 45 budynków murowanych w/g programu normalnego, minimalnego i pośredniego dla szkół od jedno do siedmioklasowych, szkół siedmioklasowych z oddziałami równoległymi; tablice z charakterystyką projektowanych budynków szkolnych i poszczególnych pomieszczeń.

Zeszyt 2, wydany w 1926 r., zawiera: projekty 8 budynków drewnianych i 44 budynków murowanych w/g programu minimalnego albo pośredniego dla szkół: od jedno do siedmioklasowych, siedmioklasowych z oddziałami równoległymi oraz dla szkół bliźniaczych; nadto zeszyt zawiera projekty 4 budynków murowanych mieszkalnych i 3 budynków murowanych ustępowych.

Zeszyt 3, wydany w 1931 r., zawiera: zasady budowy okresowej, wskazówki dotyczące wyboru projektu, opis wykonania budynku, wzór dostarczanych przez Ministerstwo odbitek projektu szczegółowego, rysunków drzwi i okien, schematyczne rysunki planów sytuacyjnych z wyjaśnieniem, przy jakich położeniach działek względem stron świata mogą być stosowane poszczególne projekty; projekty 4 budynków drewnianych i 74 murowanych dla szkół cztero i siedmioklasowych oraz siedmioklasowych z oddziałami równoległymi, przystosowane do budowy okresowej w/g programu minimalnego z nieznacznymi odchyleniami, spowodowanymi dostosowaniem ich do budowy częściowej; projekty 2 budynków mieszkalnych i 2 budynków gimnastycznych. Projekty są opracowane w dwu wariantach: z dachami płaskimi i stromymi.

Zeszyt 4, wydany w 1932 r., zawiera: uwagi o budowie szkół drewnianych, zasady rozbudowy, zasady konstrukcji budynków szkolnych drewnianych, opis rozmieszczenia budynków na placu, przykłady usytuowania budynku szkolnego, rysunki schematyczne rozplanowania terenu szkolnego; projekty 4 budynków szkół czteroklasowych z dachami płaskimi i stromymi, 2 budynków szkół siedmioklasowych z dachami tylko płaskimi; 2 projekty budynków gimnastycznych i 2 projekty budynków mieszkalnych oraz rysunki detaliczne drzwi, okien i konstrukcji ścian.

Wszystkie projekty budynków szkolnych w tym zeszycie uwzględniają możność budowy częściowej.

Zeszyt 5, wydany w 1933 r., zawiera: opis typów ustępów; usytuowanie budynku ustępowego; opis ustępów zasypywanych i spłukiwanych; projekty 2 budynków ustępowych drewnianych, przystosowanych do zasypywania i do rozbudowy okresowej oraz 3 budynków ustępowych drewnianych, przystosowanych do spłukiwania.

Zeszyt 6, wydany w 1935 r., zawiera: opisy i rysunki budynku gospodarczego, obejścia, śmietnika, zlewu, ogrodzenia, dróg na placu szkolnym, zaopatrzenia terenu i budynku szkolnego w wodę.

Ceny zeszytów.

Cena zeszytów 1, 2 i 3 wynosi po 10 zł.
" " 4, 5 i 6 " " 2 zł.
Zeszyty są do nabycia w „Naszej Księgarni", Sp. Akc. Zw. N. P., Warszawa, ul. Świętokrzyska Nr. 18.

Wybór projektu.

Gmina, zamierzająca budować szkołę, powinna przed wyborem projektu uzyskać w Kuratorium Okręgu Szkolnego orzeczenie organizacyjne dla mającej powstać szkoły oraz powinna posiadać plac pod budowę.

W wydawnictwie „Projektów Budynków Szkolnych” znajdują się projekty o różnych programach budowlanych i dla różnych warunków terenowych (większe i mniejsze obszary), dlatego przy wyborze projektu należy zwrócić uwagę, aby projekt odpowiadał zamierzonemu programowi budowlanemu i warunkom posiadanego obszaru.

Przy wyborze projektu należy też zwrócić uwagę na możność właściwego usytuowania budynku w stosunku do stron świata. Za najlepsze należy uważać takie usytuowanie, przy którym okna większości klas będą zwrócone w stronę południowo-zachodnią, względnie zachodnią; za gorsze można uważać światło południowo-wschodnie lub wschodnie; za niepożądane północno-wschodnie lub północno-zachodnie; za niedopuszczalne — oświetlenie północne.

Również ze względu na dobre oświetlenie klas budynek szkolny powinien być tak umieszczony, aby odległość od ściany okiennej klas do granicy działki sąsiedniej wynosiła co najmniej 10 m. dla budynków szkolnych na wsi; dla miast odległość ta powinna być co najmniej równa dwukrotnej wysokości budynku, położonego na wprost okien klas.

Wybrany projekt powinien umożliwić prawidłowe rozplanowanie terenu z odpowiednim rozmieszczeniem budunków: szkolnego, ustępowego, gospodarczego i ewentualnie mieszkalnego oraz boiska, ogrodu szkolnego, studni, podwórza gospodarczego i dojazdu, przy czym należy zwrócić uwagę, by układ wejść do budynków pozwolił na oddzielenie części szkolnej terenu od części gospodarczo-mieszkalnej.

Wybrany projekt powinien wreszcie odpowiadać możnościom finansowym gminy. Celem określenia kosztu budynku należy podaną w wydawnictwie kubaturę budynku pomnożyć przez średni aktualny w danej miejscowości koszt 1 m^3 budynku.

W wypadku niemożności wybudowania całkowitego budynku szkolnego, można dobrać projekt przystosowany do budowy okresowej z tym zastrzeżeniem, że budynek w pierwszym okresie po wybudowaniu powinien zaspokoić najpilniejsze potrzeby szkoły.

Ministerstwo nie przyjmuje odpowiedzialności za trafność wyboru i możność dostosowania projektu do warunków miejscowych, wobec tego zbędne jest przysyłanie planów sytuacyjnych do Ministerstwa. Aby uniknąć pomyłek przy wyborze projektu i sporządzaniu planu sytuacyjnego do zatwierdzenia, potrzebna jest rada inspektora szkolnego oraz konieczna jest pomoc miejscowych sił technicznych. Współpraca ta może uchronić gminę od odrzucenia projektu przez Województwo i Kuratorium.

O ile wybrany projekt wymaga dokonania w nim przeróbek, należy je wykonać również z pomocą miejscowych sił technicznych (ewentualnie architekta powiatowego lub samorządowego). Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego bowiem nie podejmuje się dokonywania przeróbek w projektach. Projekt taki nie korzysta z uproszczonego trybu postępowania, o czym niżej, a podlega normalnemu trybowi postępowania, jak przy zatwierdzaniu projektów indywidualnych.

Nabywanie projektów i kosztorysów.

Projekty i kosztorysy do budowy szkół powszechnych wydawane są za odpowiednią optatą.

Po wybraniu projektu zainteresowany winien wpłacić na rachunek czekowy Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu w P. K. O. Nr. 30.400 opłatę za projekt i ewentualnie za kosztorys, zaznaczając w treści blankietu nadawczego, iż wpłaconą kwotę uiszcza się tytułem należności za projekty i kosztorysy budynków szkolnych na fundusz specjalny Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pod nazwą: „Taksa Administracyjna”.

Cena jednego egzemplarza projektu wynosi:
za projekty szkół 1—4 klasowych — 10 zł
„ „ „ 5—7 „ — 15 „
„ „ „ 7 klas. z oddz. równ. lub bliźniaczych — 20 zł
„ „ budynków gimnastycznych, mieszkań nauczycielskich, budynków gospodarczych lub ustępowych po 5 zł.

Na żądanie mogą być załączone rysunki szczegółowe niektórych elementów, np. okien, wiązań dachowych, sali gimnastycznej i t. p.

Cena jednego egzemplarza kosztorysu wynosi 15 zł.

O wydanie lub nadesłanie projektu należy zwracać się bezpośrednio do Ministerstwa W. R. i O. P., dołączając odpis orzeczenia organizacyjnego, wydanego dla danej szkoły przez właściwe Kuratorium Okręgu Szkolnego, oraz odpis dowodu wpłaty należności za projekt i ewentualnie kosztorys.

Przy zamawianiu należy podać:

1) Numer zeszytu wydawnictwa „Projekty Budynków Szkół Powszechnych".
2) Numer projektu, oznaczony w zeszycie.
3) Ilość egzemplarzy odbitek projektu.
4) Ilość egzemplarzy kosztorysu.
5) Przy projektach z 3-go i 4-go zeszytu należy wymienić pożądaną konstrukcję ścian (drewniane: słupowa lub wieńcowa) oraz dachów (strome lub płaskie).

W wyjątkowych wypadkach, na umotywowany wniosek Kuratorium Okręgu Szkolnego, projekty i kosztorysy mogą być wydane po cenie zniżonej lub bezpłatnie.

Ministerstwo nie przyjmuje zwrotu wysłanych projektów i należności już wpłaconych nie zwraca.

Projekty są wydawane bez pomalowania, lecz złożone i zbroszurowane.

Zatwierdzenie projektu i uzyskanie pozwolenia na budowę.

Budowa szkoły może być rozpoczęta po uzyskaniu odpowiedniego pozwolenia.

W celu uzyskania pozwolenia na budowę należy przedłożyć do Urzędu Wojewódzkiego projekt wraz z planem sytuacyjnym placu szkolnego i planem orientacyjnym. Zgodność planu sytuacyjnego z rzeczywistością powinna być stwierdzona przez właściwą władzę budowlaną. Zaznacza się przy tym, że w myśl okólnika Nr. 36 P. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 maja 1936 r. projekty typowe, wydawane przez Ministerstwo W. R. i O. P., są już akceptowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, będą więc przez Urząd Wojewódzki w porozumieniu z Kuratorium rozpatrywane jedynie pod kątem usytuowania budynku i rozplanowania terenu. Ewentualnie zarządzone zmiany mogą dotyczyć tylko usytuowania budynku. Brak pomalowania projektu nie będzie przeszkodą do jego zatwierdzenia.

Do zatwierdzenia należy przedkładać projekt w dwóch egzemplarzach. Pożądane jest zatem, aby gminy nabywały 3 komplety odbitek, z których jeden przeznaczyć należy do użytku na budowie.

Na pierwszej stronie projektu na odwrocie pierwszej połowy okładki, przeznaczonej na klauzulę zatwierdzającą, znajdować się będzie pieczęć treści następującej:

> Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego stwierdza, że projekt niniejszy, wykonany przez Ministerstwo W. R. i O. P., został akceptowany przez
>
> ....
>
> Dla uzyśkania pozwolenia na budowę projekt ten po uzupełnieniu go przez plan sytuacyjny i orientacyjny, powinien być przedłożony Urzędowi Wojewódzkiemu do zatwierdzenia, przy czym w myśl zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 maja 1936 r. Nr. BB-21-495 rozpatrywaniu podlega projekt jedynie z punktu widzenia usytuowania budynku.
>
> Nr. I Bud-......................
>
> Podpis
>
> Warszawa, dnia.......................... 193...... r.

Nr. R. 1005/36.

118

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 24.XI-1936 r. Nr. II-W. 8282/36.

W sprawie zniżek i opłat w Miejskim Domu Wycieczkowym w Krakowie.

Na prośbę Zarządu Miejskiego m. stoł. król. Krakowa Ministerstwo podaje do wiadomości, że Komitet Miejskiego Domu wycieczkowego wprowadził obniżkę opłat za noclegi na okres zimowy b. r. według niżej podanej taryfy:

Miejski Dom Wycieczkowy w Krakowie — Oleandry 4 — Telefon 181-80.

Taryfa ulgowa obowiązująca od dnia 1 listopada do dnia 30 kwietnia.

A. Wycieczki młodzieży szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli — od osoby
za pierwszą dobę 80 groszy
za każdą następną 50 groszy.

B. Wycieczki młodzieży akademickiej zbiorowe, tudzież studenci Wyższych Uczelń podróżujących samotnie,
wycieczki oświaty pozaszkolnej, organizowane przez Władze Szkolne
wycieczki i kursy nauczycielskie
wycieczki i kursy organizacji P.W. i W.F.
wycieczki zrzeszonych organizacji turystycznych (Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Polski Związek Narciarski, Polski Związek Kajakowy)
wycieczki znanych organizacji sportowych
za każdą poszczególną dobę 1 zł.

Za wycieczkę zbiorową uważa się zespół liczący przynajmniej 10 osób, przybywający równocześnie pod oznaczonym kierownictwem.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr. M. Pollak

119

OKÓLNIK KURATORIUM OKR. SZK. ŁUCKIEGO

z dnia 24 listopada 1936 r. Nr. I-23076/36

w sprawie egzaminu praktycznego nauczyciela szkoły powszechnej.

Kuratorium powiadamia, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 13.XI-1936 r. Nr. II.P-7927/36 wyjaśniło, że czas pracy w szkole powszechnej spędzony w charakterze nauczyciela religii, płatnego z funduszu na godziny nadliczbowe, a zatrudnionego w wymiarze co najmniej 14 godzin tygodniowo, zalicza się do pracy, uprawniającej nauczyciela publicznej szkoły powszechnej, mającego przepisane w art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1926 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych, (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) kwalifikacje do przystąpienia do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. E. Nowicki

120

OKÓLNIK KURATORIUM OKR. SZK. ŁUCKIEGO

z dnia 3 grudnia 1936 r. Nr. OH-24064/36

w sprawie programu harcerskich Szkół instruktorskich w Buczu i Nierodzimiu w 1936/37 r.

Do
P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj Szkół Średnich Ogólnokształcących, Seminariów Nauczycielskich, Szkół Zawodowych, oraz wszystkich Kierownictw Szkół Publicznych i Prywatnych.

Celem pogłębienia treści metod i pracy zuchowej oraz harcerskiej, Kuratorium O. S. Ł. udzieli płatnych urlopów nauczycielom i nauczycielkom, pragnącym wziąć udział w niżej wymienionych Kursach harcerskich, zorganizowanych przez Związek Harcerstwa Polskiego:

I. W szkole instruktorów zuchowych Organizacji Harcerzy w Nierodzimiu (poczta i stacja kolejowa Skoczów w powiecie cieszyńskim)

odbędą się w b. r. szk.:

A. Następujące kursy, mające na celu podstawowe poznanie metod prowadzenia gromad zuchowych:

1) od 10 do 20 stycznia dla chorągwi Poznańskiej (O. S. Poznański),

2) od 21 do 31 stycznia dla chorągwi Krakowskiej, Radomskiej, Kieleckiej (O. S. Krakowski),

3) od 17 do 27 lutego dla chorągwi Warszawskiej, Łódzkiej, Białostockiej, Gdańskiej (O. S. Warszawski, Wileński, Brzeski),

4) od 3 do 13 marca dla chorągwi Poleskiej, Lubelskiej (O. S. Brzeski i Lubelski),

5) od 15 do 25 marca dla chorągwi Wołyńskiej (O. S. Łucki),

6) od 1 do 11 kwietnia dla chorągwi Lwowskiej (O. S. Lwowski).

Kursy powyższe przeznaczone są wyłącznie dla mężczyzn.

Celem osiągnięcia przez uczestników jak największych korzyści kursy będą dzielone na grupy (zastępy), obejmujące:

a) kandydatów zaawansowanych w pracy zuchowej (pragnących uzyskać stopień podharcmistrza, względnie działacza harcerskiego),

b) kandydatów na opiekunów wzgl. kierowników gromad zuchowych, pragnących dopiero zapoznać się z ruchem zuchowym,

c) kandydatów na wodzów gromad zuchowych — harcerzy, posiadających co najmniej stopień wywiadowcy i pragnących przejść przeszkolenie w zakresie próby na wodza zuchów.

Kursy oparte będą o kolonie dziatwy z III klasy szkoły powszechnej. Program kursu przewiduje następujące zajęcia w ramach codziennego rozkładu dnia:

1) prace, prowadzone w ramach całego kursu:

1 godz. 30 min. — referat instruktora z dyskusją,
1 „ — ćwiczenia zuchowe,
1 „ — kominek zuchowy,
1 „ — kominek lub ognisko kursu,

2) prace, prowadzone w ramach danej grupy:

1 godz. — referat uczestnika kursu z dyskusją,
1 godz. — zbiórka zuchowa, prowadzona przez jednego z uczestników, z dyskusją,
1 „ 30 min. — zajęcia indywidualne.

Grupa instruktorska dodatkowo:

1 godz. zajęć kolonijnych z zuchami.

Program przewiduje ponadto półtora dnia wycieczek każdego kursu dla zapoznania się z okolicą, w której kurs się odbywa.

W zasadzie kandydaci powinni zgłaszać się na kursy, przewidziane dla danej Chorągwi Harcerzy. W wyjątkowych wypadkach będą przyjmowane zgłoszenia na kursy innych Chorągwi.

B. *Kurs dla kierowników (czek) zuchowych gromad koedukacyjnych*

odbędzie się w czasie od 1 do 11 grudnia. Zadaniem kursu, opartego o kolonię koedukacyjną, będzie podanie uczestnikom zarówno materiału do zajęć w gromadzie koedukacyjnej, jak i sposobu postępowania z taką gromadą. Pod koniec kursu uczestnicy wezmą udział pracach badawczych, rejestrujących reagowanie dziewcząt i chłopców na pewne typy zabaw i ćwiczeń zuchowych.

C. *Kurs dla kierowników zuchowych w komendach hufców (namiestników zuchowych)*

odbędzie się w czasie od 2 do 9 stycznia. Na ten kurs mogą być przyjęci tylko absolwenci instruktorskich kursów zuchowych.

D. *Kurs gier i ćwiczeń zuchowych zimowych*

w czasie od 2 do 9 stycznia odbędzie się w szkole powszechnej w Brennej (stacja kolejowa Skoczów). Kurs jest przeznaczony dla absolwentów podstawowych kursów zuchowych.

E. *Kurs dla kierowniczek i opiekunek gromad zuchowych, złożonych z chłopców,*

odbędzie się w czasie od 2 do 12 lutego.

Kurs jest przeznaczony dla nauczycielek, pragnących dopiero zaznajomić się z zuchowymi gromadami chłopięcymi, jak i dla zaawansowanych w pracach zuchowych (pragnących zdobyć stopień instruktorski).

F. *Kurs dla kierowników (czek) gromad zucho-wych specjalnych*

odbędzie się w czasie od 14 do 24 kwietnia.

Na kurs zgłaszać się winni kandydaci, pragnący zapoznać się z pracą gromad zuchowych specjalnych (dzieci głuchoniemych, niewidomych, upośledzonych, przebywających w szpitalach, sanatoriach i t. p.). W b. r. szk. kurs będzie oparty o kolonię dzieci, przebywających w szpitalach i sanatoriach, dlatego też jest pożądana obecność kandydatów, pragnących zorganizować gromady zuchowe w tego rodzaju instytucjach.

G. *Kurs dla kierowników (czek) kolonii zuchowych letnich*

odbędzie się w czasie od 4 do 14 maja.

H. *Ogólnopolska konferencja zuchowa*

odbędzie się w czasie od 27 do 30 grudnia i będzie połączona z pierwszą konferencją kobiet, pracujących nad gromadami zuchów-chłopców. Program konferencji przewiduje:

a) sprawozdania wraz z dyskusją,
b) omówienie dotychczasowej akcji szkolenia kierowników pracy zuchowej,
c) zagadnienie kobiet, prowadzących gromady zuchowe, złożone z chłopców,
d) rozpatrzenie projektów nowych sprawności zuchowych i zgłoszonych wniosków.

Ponadto uczestnicy wezmą udział w wspólnym posiedzeniu z konferencją kierowniczek pracy zuchowej dziewczęcej, na którym zostanie przedyskutowane zagadnienie: „jak wmocnić trwałość i ciągłość prac gromady zuchowej".

Wskazówki ogólne:

Opłata za kurs dziesięciodniowy wynosi 20 zł., kurs siedmiodniowy 15 zł. Nie pracujący zarobkowo otrzymują zniżkę w wysokości około 25%.

W karcie przyjęcia kandydaci znajdą wskazówki w sprawie wyekwipowania oraz uzyskania zniżki na przejazd koleją za taryfą specjalną (ok. 20% taryfy normalnej).

Nauczyciel, pragnący wziąć udział w którymkolwiek z kursów, równocześnie ze zgłoszeniem do danej Komendy Chorągwi Harcerzy, względnie do Komendanta Szkoły Instruktorskiej w Nierodzimiu, p. Skoczów, winien wnieść podanie o udzielenie urlopu do przełożonej władzy szkolnej.

II. *W pierwszym półroczu b. r. szkolnego będą zorganizowane w Szkole Instruktorskiej Organizacji Harcerek w Buczu (poczta i stacja kolejowa Skoczów, w powiecie cieszyńskim)*

następujące kursy:

1) kurs metodyczny drużynowych zuchów od 18 listopada do 12 grudnia,
2) kurs podharcmistrzowski od 13 do 21 grudnia.

Zgłoszenia należy kierować do właściwej Komendy Chorągwi Harcerek. Równocześnie ze zgłoszeniem należy wnieść podanie o udzielenie urlopu do przełożonej władzy szkolnej.

Szczegółowe wskazówki co do wyekwipowania, oraz sposobu uzyskania zniżki kolejowej na przejazd wg. taryfy specjalnej (ok. 80% ceny biletu normalnego) otrzymają kandydatki w karcie przyjęcia.

III. Prośby o udzielenie urlopów należy przesyłać do Kuratorium O. S. Ł. drogą służbową.

Jednocześnie nadmienia się, że udzielane będą urlopy przede wszystkim nauczycielom i nauczycielkom wyżej zorganizowanych szkół i to pod nieodzownym warunkiem, że w szkole, z której urlopuje się nauczyciela (lkę), da się bez trudności zorganizować zastępstwo urlopowanego.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. E. Nowicki

121

KOMUNIKATY

Polskie aparaty tlenowe.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 12.IX-1936 r. Nr. Wojsk. O. P. L. G./165/3 zawiadomiło Ministerstwo W. R. i O. P., że firma „Alfons Mann, Sp. Akc.” w Warszawie ul. Białostocka zakupiła licencję na produkcję w Polsce opatentowanych aparatów tlenowych pomysłu inż. Stanisława Hermana, dyrektora kopalni doświadczalnej „Barbara” w Mikołowie na Śląsku.

Badania tych aparatów, przeprowadzone w ciągu dłuższego czasu, wykazały, że odpowiadają one w zupełności wymaganiom stawianym tego rodzaju sprzętu oraz, że są nawet lepsze od zagranicznych.

Dane orientacyjne polskiego aparatu tlenowego są następujące: ciężar około 11 klg., czas oddychania bez zmiany butli i pochłaniacza około 1—2 godz.; przy użyciu aparat jest umieszczony na plecach, manometr z przodu, cały aparat zamknięty w kośćcu metalowym; aparat jest automatyczno-płucny o stałej wydajności tlenu, przy czym obieg tlenu jest całkowicie dostosowany do oddychania człowieka przy każdej pracy.

Pierwsza partia tych aparatów ukaże się pod koniec b. r.

W związku z powyższym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uważa za konieczne wstrzymanie się od zakupu aparatów tlenowych pochodzenia zagranicznego, celem postawienia rodzimej produkcji na należytym poziomie, co pozwoli na wydatne obniżenie ich pierwotnej ceny i całkowite uniezależnienie się od produkcji zagranicznej.

Czasopismo młodzieży szkolnej „Nowa Kuźnia”.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadomiło pismem z dnia 28.XI-1936 r. Nr. II.W.-8552/36, że czasopismo młodzieży szkolnej „Kuźnia młodych” przestało wychodzić. Ukaże się natomiast „Nowa Kuźnia” jako nowe czasopismo młodzieży szkolnej.

Ustalenie numerów dla gimnazjów.

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 26.XI-1936 r. Nr. I.S-8484/36 ustaliło na podstawie §§ 1 i 3 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 27 marca 1933 r. Nr. I.Pr.-341/33 w sprawie ubioru młodzieży szkół prywatnych (Dz. U. Min. W. R. i O P. Nr. 3, poz. 51) dla:

1) Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego im. Ks. H. Kołłątaja w Łucku — Nr. 724,

2) Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego im. Królowej Korony Polskiej S. S. Niepokalanek w Maciejowie — Nr. 725.

Nr. II-23732/36.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Dr. MARIAN PISOWICZ
Kierownik Ogniska Metodycznego
jęz. polskiego w Łucku.

Konferencja rejonowa Ogniska Metodycznego języka polskiego w Łucku (13 i 14 listopada 1936 r.).

W pierwszym dniu konferencji zajęto się lekturą „Zemsty" i „Pana Tadeusza" w nowym gimnazjum. W związku z tym zagadnieniem przeprowadzono w kl. III lekcje na temat tych lektur (p. Wajsbardowa i dr. Pisowicz), a następnie p. Golbergowa wygłosiła referat „Lektura „Zemsty" i „Pana Tadeusza" w nowym gimnazjum".

Dyskusja nad lekcjami podkreśliła ważność tego zagadnienia. Należy zerwać z dawnym sposobem omawiania tych utworów. Po pierwszm czytaniu młodzież powinna swobodnie wyrażać swoje wrażenia w formie dyskusji lub pracy piśmiennej, a następnie powinno się przystąpić do układania zagadnień. Przy formułowaniu ich należy uwzględniać zainteresowania młodzieży, zawartość treściową i ideową utworu, intencje autora i t. p. Należy podkreślić, że błędem byłoby dążenie do wyczerpywania bardzo wielu zagadnień. Dyskusję nad wybranymi kwestiami prowadzić trzeba w oparciu o tekst i zawartość treściową utworu; traktowanie dzieła wyłącznie jako odskoczni do różnego typu ćwiczeń, nie związanych ściśle z zawartością tego utworu, omawianie zagadnień w oderwaniu od dzieła, nie jest właściwie opracowaniem jego. Nauczyciel nie może z góry ustalić szczegółowo zagadnień, które będą omawiane, gdyż groziłoby to wytworzeniem się szablonu.

Konferencję w tym dniu zakończył p. Hertel omówieniem następujących dzieł: Kridl „Wstęp do badań nad dziełem literackim", Putrament „Struktura nowel Prusa", Tomaszewski „Teoria literatury. Poetyka", Troczyński „Elementy form literackich". W uwagach wypowiedzianych po wysłuchaniu komunikatu, podkreślono wartość tego rodzaju informacyj o najnowszych pracach z zakresu teorii literatury.

Na zakończenie odbyło się zebranie kierowników grup, na którym omówiono roczne plany prac.

Drugi dzień konferencji był poświęcony nauce o języku w kl. IV. W klasie tej przeprowadziła lekcję pokazową p. instr. Dańcewiczowa, a następnie wygłosiła referat: „Program nauki o języku w kl. IV i sposoby jego realizacji na tle pewnych nowych kierunków językoznawstwa". P. referentka na tle pracy Łempickiego „Zasadnicze problemy współczesnego językoznawstwa" (Eos 1919—20) przedstawiła najnowsze prądy w językoznawstwie i ich wyraz w obecnym programie nauki o języku w kl. IV. W klasie tej nie można stać na gruncie systematycznej gramatyki; zjawiska językowe należy rozpatrywać na nowej podstawie znaczeniowo-funkcjonalnej. Uczniowie muszą dowiedzieć się, że są różne formy wyrażania tej samej treści. Nie będzie to jednak stylistyka. Między ćwiczeniami stylistycznymi a nauką o języku w tej klasie istnieje nierozerwalny związek, różnicą jednak jest to, że

ćwiczenia stylistyczne — w przeciwieństwie do gramatycznych — nie doprowadzą do uogólnień. Z charakteru nauki o języku w kl. IV wynika, że punktem wyjścia dla obserwacji nie może być forma, ale chęć wyrażenia treści lub treść już wyrażona. Materiał do obserwacji należy czerpać z języka, który jest funkcją, który jest w działaniu, naprawdę do czegoś służy; a więc tym materiałem będą zadania uczniów, ich wypowiedzenia ustne i tekst literacki. Wybór źródła, z którego będziemy czerpać materiał, zależy od charakteru rozpatrywanego zjawiska. I tak: sposób wyrażania uczuć będziemy rozpatrywać raczej na odpowiednim tekście literackim, gdyż posługiwanie się dla tych celów wypracowaniami uczniów nie jest wskazane ze względów pedagogicznych; gdy będzie się omawiać sposób wyrażania woli, posłużymy się wypracowaniami, apelami w ogłoszeniach i t. p. Kolejność opracowywania zagadnień może być dowolna z tym jedynie zastrzeżeniem, by przerabiane były w takim porządku, jaki nakazuje ich wzajemna zależność i wewnętrzna łączność. Poza tym przestrzegać należy tego, by rozpoczęte zagadnienie skończyć i dopiero wtedy przejść do następnego. Podręcznik — ze względu na swój charakter w kl. IV — będzie rzadko punktem wyjścia. Z reguły dopiero po obserwacjach na żywym materiale językowym zwrócimy się do podręcznika, gdzie znajdziemy stwierdzenie i omówienie danego faktu językowego.

Przy nauczaniu należy pamiętać, że każda lekcja musi doprowadzać do nowych wiadomości językowych. Powtarzanie wiadomości z lat poprzednich nie może przerodzić się w systematyczne przerabianie materiału z lat dawnych. Przy rozpatrywaniu zjawisk językowych na nowej podstawie znaczeniowo-funkcjonalnej będzie wiele sposobności do powtórzenia wiadomości (przy sposobie wyrażania woli: tryb rozkazujący, bezokolicznik; przy akcencie: wykrzyknik i t. p.). Taki sposób powtarzania ma tę wartość, że uczeń musi używać wiadomości samodzielnie, w nowej sytuacji — a nie powtarza ich mechanicznie.

Przy uświadamianiu uczniom pewnych pojęć nie należy wgłębiać się w rozważania, należące do propedeutyki filozofii, lecz trzeba ograniczyć się do ogólnego ujęcia tego, co jest zasadnicze. Wprowadzane niekiedy terminy muszą być zgodne z terminami, używanymi w logice. W związku z tym powstaje konieczność przestudiowania przez nauczycieli podstawowych dzieł z logiki i psychologii.

Osobny dział pracy nad nauką o języku stanowią gwary, które są dalszym rozszerzeniem rozważań o znaczeniowo-funkcjonalnej roli języka. Ponadto praca ta ma wychowawcze wartości (gwara nie jest „zepsutym" językiem; z gwary czerpie materiał język literacki; gwara ożywia język i t. p.).

Punktem wyjścia, umożliwiającym stwierdzenie faktu, że różni Polacy różnie mówią, może być żargon miejski, język terenów mieszanych i t. p., właściwą jednak pracę musi się rozpocząć od obserwacji ludowej gwary miejscowej o ile ona na danym terenie istnieje, lub od tekstu gwarowego, o ile jej brak. Jeżeli nauczyciel dobrze włada jakąś gwarą, powinien tekst odczytać i od tego rozpocząć obserwacje, jeżeli zaś nie mógłby dobrze przeczytać tekstu, winien ograniczyć się do obrazu wzrokowego gwary i porównania tekstu gwarowego z literackim. Praca nad gwarami nie może przerodzić się w szczegółowe rozważania dialektologiczne, gdyż brak na to czasu i odpowiedniego przygotowania uczniów. Celem pracy ma być zrozumienie, jaka jest odrębność gwary, co ją różni od języka literackiego. Zakończeniem rozważań będzie uświadomienie uczniom tego, że w Polsce jest 5 obszarów gwarowych. Ze względów państwowych i wychowawczych należy pokazać uczniom dużą mapę dialektologiczną, uwzględniającą również obszary mieszane.

Po bardzo żywej dyskusji ustalono, że nauka o języku w kl. IV nie może być traktowana jako propedeutyka filozofii. Uczniowie nie mają dochodzić do ścisłych i jasnych definicji, lecz ograniczają się do intuicyjnego ujęcia pewnych pojęć. Polonista w sposób intuicyjny przygotowuje ucznia do tego, z czym później spotka się w logice. Celem pracy nad językiem w kl. IV jest uświadomienie uczniom tego, jak się życie psychicznie człowieka objawia w języku. Rozważania psychologiczne i logiczne są jedynie podbudową dla zjawisk językowych, których badanie jest zasadniczym celem pracy nad językiem.

Kwestię, czy wyznaczać stałe lekcje nauki o języku, rozstrzygnięto w taki sposób, że rozpoczynając rozpatrywanie jakiegoś nowego zagadnienia, nie należy uczniów uprzedzać, że będzie lekcja gramatyki, dopiero przy dalszej pracy wyznaczy się te lekcje. Podręcznik Klemensiewicza jest obszerny, gdyż obejmuje wszystkie możliwości, nasuwające się przy pracy nad poszczególnymi zagadnieniami. Nauczyciela jednak obowiązuje zasadniczo przerobienie tego, czego wymaga program; części podręcznika, będące rozszerzeniem programu, można opuścić.

W związku z nauką o gwarach podkreślono konieczność nagrania płyt gramofonowych z odpowiednimi gwarami, gdyż nie każdy nau-

czyciel włada gwarą, a płyty mogłyby go znakomicie wyręczyć. Posługiwanie się innymi tekstami gwarowymi, niż te, które są w podręczniku, jest zasadniczo możliwe, zwłaszcza jeżeli nauczyciel ograniczy się tylko do poprawnego odczytania tekstu. Jeżeli zaś chciałoby się taki tekst dać uczniom do ręki, musiałby on być poprawny oraz podany w odpowiedniej transkrypcji, ponieważ uczniowie nie znają używanych w dialektologii znaczków, będących odpowiednikami poszczególnych głosek gwary.

Konferencję zakończyło omówienie spraw bieżących Ogniska.

DZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ.

M. STOPA
Równe

Praca punktu bibliotecznego.

Jesteśmy już w pełnym sezonie pracy oświatowej. Terenowi działacze przygotowali potrzebne pomoce naukowe, aby skutecznie realizować swoje zamierzenia. Obserwacje i doświadczenia dostatecznie przekonowują wszystkich pracowników oświatowych, że we wszechstronnym i skutecznym oddziaływaniu wychowawczo-oświatowym trudno jest się obyć bez słowa drukowanego pod postacią książki, czasopisma i gazety. I chociaż nowe czynniki, narastające ciągle jako zdobycze kultury duchowej czy cywilizacji materialnej, jak: radio, kino i t. p., współzawodniczą ze słowem drukowanym, to książka rozszerza swój zasięg, staje się coraz bardziej przedmiotem codziennego użytku i potrzeby oraz niezbędnym narzędziem pracy umysłowej we wszystkich jej gałęziach.

Z tych przyczyn obwodowi instruktorzy O. P. specjalną troską otoczyli bibliotekarstwo na terenie Okręgu Szkolnego Łuckiego, organizując przy pomocy samorządu terytorialnego i Władz Szkolnych t. zw. Powiatowe Centrale Bibliotek Ruchomych. W tym dziale pracy zrobiono daleki krok naprzód, gdyż dzisiaj jest już czynnych 600 kompletów bibliotek, które zaopatrują poszczególne placówki O. P. w to niezbędne narzędzie pracy, jaką jest książka.

Jeżdżąc po Okręgu interesowałem się zagadnieniem celowego wykorzystania książki we wszystkich przejawach życia współczesnego, stopniem jej rozpowszechnienia oraz bezpośrednim jej wpływem na dokonywujące się zmiany w środowisku. Na podstawie bezpośredniej obserwacji i badaniu liczb doszedłem do wniosku, że książka nie wcisnęła się we wszystkie szczeliny życia, a jest pokarmem dla nielicznych jednostek, świątecznie nieraz stosowanym. Przytoczmy parę liczb: statystyka za rok 1935/36 wykazuje zarejestrowanych czytelników na Wołyniu 43.882 bez dziatwy szkolnej. Czyli na 100 potencjonalnych czytelników czyta książki zaledwie 3 osoby. To coś za mało! Teoretycznie biorąc — osób predystynowanych do czytania na Wołyniu jest 1.265.940 na ogólną ilość mieszkańców 2.109.923. Liczby przytoczone tworzą tak wielką dysproporcję, że muszą być poddane korekcie przy zbieraniu statystyki w najbliższym okresie sprawozdawczym.

Oświatowiec wyciągnie z liczb przytoczonych odpowiednie wnioski i zbada napewno stan czytelnictwa na swoim terenie.

Wołyńscy działacze oświatowi w bilansie swego dorobku mogą i mają co zapisać, gdy idzie o szukanie czytelnika dla książki. Znamy wszyscy metodę „konkursów dobrego czytania", który, jak wiele innych form, jest tylko środkiem, ułatwiającym spotkanie się książki z czytelnikiem. W obecnym okresie pracy oświatowej kapitalnym zagadnieniem jest zdobycie czytelników dla biblioteki i ich przygotowanie do korzystania z książki.

Na poszukiwanie czytelników wyruszyło 600 kompletów bibliotek ruchomych, które dostały się w ośrodki najbardziej rozbudzone pod względem społecznym i oświatowym i mają one tam równolegle ze szkołą powszechną wychowywać i oświecać szerokie rzesze młodzieży i dorosłych, mają ugruntowywać 7-letnią pracę szkoły, mają budzić i zaspakajać równocześnie nowe potrzeby i idee, tworzące współczesną dynamikę życia.

Punkt biblioteczny terenowo pokrywa się z rejonem szkolnym. Charakter placówki jest

publiczny, t. j. każdy mieszkaniec może korzystać bez ograniczeń z księgozbioru. Bibliotekarzami zazwyczaj są koledzy nauczyciele publicznych szkół powszechnych, a biblioteka umieszczona jest w szkole. Komplet biblioteki pozostaje w danym ośrodku przez sezon intensywnej działalności oświatowej, a następnie wraca do centrali, gdzie jest przygotowany do dalszej służby.

Punkt biblioteczny, podobnie jak świetlica, kurs, teatr czy chór, jest sam dla siebie formą pracy oświatowo - wychowawczej. Powinien i musi być celowo sharmonizowany z innymi formami pracy w środowisku dla spotęgowania dorobku duchowego uczestników różnych poczynań społecznych. W punkcie bibliotecznym występują prawie te same elementy, jak w innych formach oświatowych, n. p.: kierownik biblioteki (bibliotekarz), czytelnicy, teren działania, księgozbiór, stanowiący pomoc naukową, i metody pracy nad książką i czytelnikiem.

Bibliotekarz w punkcie musi być oświatowcem, znającym swoje środowisko, jego potrzeby i zainteresowania. W zależności od tego będzie się starał o najodpowiedniejszy dobór książek, następnie dołoży wiele starań, aby książki były istotnie czytane przez największą ilość mieszkańców. Wykorzysta więc wszystkie możliwości, aby biblioteka mogła spełnić swoją rolę, t. j. szerzyć czytelnictwo.

W początkowej fazie pracy wszystko jest uzależnione od zdolności bibliotekarza i jego ustosunkowania się do pracy bibliotekarskiej. Gdy otrzyma komplet biblioteki ruchomej musi dla niego zdobyć zastępy czytelników, musi owych czetelników wyprowadzić ze stanu biernego, opornego i wprowadzić ich w stan czynny, aktywny. Wielką jest rzeczą zdobycie czytelników dla biblioteki, ale jeszcze nie wyczerpuje zadań bibliotekarza—trzeba ich nadto przywiązać do biblioteki i utrzymać przy niej na stałe. Dla powyższych przyczyn bibliotekarz w działalności swojej nie może się ograniczyć tylko do roli ekspedytora książki, a raczej będzie musiał tak swoją pracę oświatowo-wychowawczą organizować i prowadzić w oparciu o posiadany księgozbiór, aby zapewnić bibliotece stały i stale zwiększający się zespół czytelników i będzie dążył do tego aby owi czytelnicy coraz świadomiej mogli korzystać z mate-iału książkowego. Z bezpośredniego działacza oświatowego, kierującego czytelnictwem, będzie musiał stawać się świadomym obserwatorem i badaczem, by ulepszać z jednej strony metody pracy, a z drugiej — zbierać konkretne doświadczenia, dotyczące zmiany środowiska pod wpływem działania książek. Dlatego od samego początku bibliotekarz punktu powinien czuć się w roli kierownika czytelnictwa, który z prac technicznych robi tylko te rzeczy, którychby nikt inny zrobić nie potrafił. Wiemy dobrze wszyscy o tym, że w grupie młodzieży zawsze znajdą się takie jednostki (przyjęliśmy ich nazywać przodownikami), które potrafią dokonywać wypożyczania książek i z tym związanych prac, t. j. zapisywanie czytelnika do karty książki i t. p., a tym bardziej pod naszym kierownictwem. Zamiłowany bibliotekarz - oświatowiec wszystko uczyni, aby w jego rejonie działalności nie było „martwych dusz“ czytelników, podobnie jak nie dopuści do tego, by w jego księgozbiorze były „martwe książki“.

Bibliotekarz w akcji tej z konieczności będzie musiał posługiwać się propagandą, której celem będzie budzenie zainteresowań u czytelników. Są różne stopnie natężenia siły propagandowej; czasem wystarczy krótka wzmianka o danej książce, która lotem błyskawicy obiega wieś i zbliża książkę do czytelnika. Innym razem bibliotekarz użyje głosu energicznego, sugestywnego, bijąc w ambicję, miłość własną, w stronę uczuciową czytelnika, aby posiadane dzieła, ich czyny, idee wprowadzić w życie. Będzie więc działał tym sposobem na rzecz wybranych autorów. Często ucieknie się do reklamy, działając tym na wyobraźnię i ciekawość. Wprowadzenie kompletu do wsi nasuwa wiele okazji, by działać na rzecz zebrania czytelników i ich pierwszego zetknięcia z książką. Wiemy, że pierwsze wrażenie zwykle jest najsilniejsze i dlatego pierwsze spotkanie się czytelnika z książką musi być serdeczne, życzliwe i jak najbardziej interesujące. Na wspólnym zebraniu powiedzmy mu, jakie książki są w bibliotece, na jakie zagadnienia mogą nam dać odpowiedź, które z nich mogą nas pocieszyć, które — zabawić, a jeszcze które potrafią nas wielu rzeczy nauczyć. Książki w takim momencie muszą być przedstawione jako coś żywego, czekającego na wzięcie ich w ręce przez czytelnika i przytulenie ich do serca lub mózgu. Niech więc czytelnicy sami przejrzą książki, niechaj się zbliżą do źródła wiedzy, niech zawrą pierwszą przyjaźń z książką.

Przekonamy się, że z dużej grupy ludzi przygodnie zebranei pozostanie dość duży zespół czytelników, którzy dobrowolnie poddadzą się wpływom wychowawczym biblioteki. Z tymi ludźmi, już jako zespołem stałym, rozpoczniemy metodyczną pracę, zmierzającą do pogłębienia stosunku czytelnika do książki. W bibliotekarstwie praca taka nosi nazwę metod pracy nad książką i czytelnikiem.

Dla zorientowania bibliotekarzu wymienię szereg metod tej pracy, by je w następnych artykułach omówić sam, lub może ktoś z kolegów w terenie będzie mi chciał w tym pomóc,

co dla naszych prac będzie miało duże znaczenie.

Środkami lub metodami, zmierzającymi do świadomego wykorzystania książek przez czytelników i celowego obchodzenia się z nią będzie w pierwszym rzędzie poradnictwo, związane ze wskazówkami z zakresu techniki pracy umysłowej, a następnie takie, jak:

1) opowiadanie, głośne czytanie, recytacje, dyskusje, odczyty i pogadanki, rozmowy indywidualne i gawędy zbiorowe, zespoły dobrego czytania, konkursy czytania i zespoły samokształcenia,
2) teatr, inscenizacje i sądy literackie inscenizowane, gry i zabawy, radio, wystawy i pokazy książek oraz wieczory literackie,
3) kółka miłośników książek i bibliotek, organizacja „tygodni przyjaźni z książką"

Przykłady podane nie wyczerpują wszystkich metod. Każdy z pracowników w aktualnej potrzebie potrafi znaleźć odpowiednią metodę i dostosować ją do swego zespołu i środowiska.

Metodyczna praca nad książką i czytelnikiem musi się odbywać równolegle z akcją propagandową, gdyż one w syntesie stwarzają trwałe nawyki, potrzebne przy świadomym i celowym korzystaniu z książki. Musimy pamiętać o tem, że gdy chcemy aby akcja ta miała powodzenie i dała pozytywne rezultaty to musimy prowadzić pracę nad czytelnikiem i książką systematycznie, planowo, żywo, atrakcyjnie, dbając o ciągłość akcji. O tych sprawach jeszcze będziemy mieli okazję mówić w innym artykule.

Na zakończenie chcę zwrócić uwagę, że punkt biblioteki ruchomej musi wykorzystać wszystkie okazje, by dostarczyć czytelnikom różnorodnych form akcji oświatowo-wychowawczych. Dlatego bibliotekę trzeba łączyć ściśle z innymi formami pracy O. P., jak: z kursami i świetlicami, z przysposobieniem rolniczym, z kołami samokształcenia, z akcją wycieczkową i wszystkimi innymi przejawami życia społeczno-oświatowego, by oddziaływując naraz na sferę wrażeniową, uczuciową i myślową zaspokoić narastające zapotrzebowania duchowe i nadać wielostronny kierunek rozwojowi umysłowemu naszych czytelników.

Pamiętać musimy o tem, że punkt biblioteczny jest jednym oczkiem wielkiej sieci wychowawczo - oświatowej, pragnącej swoimi wpływami ogarnąć szerokie masy młodzieży i dorosłych i pomóc im w twórczym rozwoju.

Uwaga: Koleżanki i koledzy, którzy chcieliby się bliżej zapoznać z zagadnieniem pracy bibliotekarskiej w akcji społeczno - oświatowej, muszą przeczytać:

1) H. Radlińska — Książka wśród ludzi.
2) Książka w pracy oświatowej— wydaw. Poradni Bibliotecznej.
3) Książka w bibliotece.

Powyższe wydawnictwa można wypożyczyć w Centralnej Bibliotece Pedagogicznej Kuratorium O. S. Ł. lub w Inspektoratach Szkolnych.

JERZY CECHMISTRUK
Równe

Powiatowe Ogniska Muzyczne.

Dyrygenci powiatowi chórów i orkiestr wiejskich. Dyrygenci rejonowi.

Z kolei*) wypada omówić działalność P. O. M. w odniesieniu do chórów ludowych i orkiestr wiejskich. Tutaj wysuwa się na czoło osoba powiatowego dyrygenta chórów i orkiestr ludowych (wiejskich), który wejdzie w skład P. O. M. Głównym jego zadaniem powinno być zorganizowanie pomocy zespołom muzycznym działającym w powiecie.

Jakkolwiek chórami ludowymi i orkiestrami opiekuje się bezpośrednio obwodowy instruktor oświaty pozaszkolnej, jednak, ze względu na charakter tego rodzaju pracy kulturalno-oświatowej, potrzebne jest zorganizowanie specjalnej opieki fachowej. Tutaj działalność obw. instruktora o. p. i powiatowego dyrygenta powinna się wzajemnie uzupełniać i pogłębiać.

Jakiej pomocy oczekują zespoły muzyczne wiejskie i co powiatowy dyrygent może dla nich zdziałać?

*) Patrz artykuł w Nr. 9 (133) Dz. Urz. Kurat. Powiatowe Ogniska Muzyczne.

Zespoły muzyczne wiejskie, szczególnie chóry, czynne są na Wołyniu oddawna. Wszak mamy dyrygentów, którzy obchodzili jubileusze 25-cia nieprzerwanej pracy w jednym zespole. Istnieją chóry stojące na wysokim poziomie artystycznym, znane z występów szerszej publiczności. Istnieją jednak chóry mniej wyrobione, nie mogące z różnych przyczyn wykazać postępów w pracy. I jednym i drugim chórom przyda się niewątpliwie opieka dyrygenta powiatowego. Bo nie tylko jakość pracy wewnętrznej chórów, ale i jej forma organizacyjna winna być stałą troską powiatowego dyrygenta.

Przystępując do pracy dyrygent powiatowy powinien przede wszystkim zebrać informacje o prowadzonej dotąd pracy muzyczno-oświatowej w powiecie w szczególności: 1) ile zespołów muzycznych pracuje, 2) jaki jest charakter ich pracy, 3) jakich mają dyrygentów, 4) ile jest zespołów pozbawionych z jakichkolwiek powodów dyrygenta i 5) czy zachodzi możliwość zorganizowania nowych zespołów muzycznych. Uzyskane w tej mierze informacje pozwolą mu ułożyć plan pracy na najbliższy okres czasu.

Dyrygent powiatowy oprzeć się może w swojej działalności na współpracy i pomocy zarówno obw. instruktora o. p. jak i dyrygentów rejonowych. Dyrygent powiatowy powinien w tym celu starać się o nawiązanie kontaktów z działaczami oświatowymi w terenie, pragnącymi poprzez muzykę podnosić kulturę społeczną. Tacy działacze mogą i powinni zostać kierownikami ruchu muzycznego w swoim ośrodku (może to być gmina, lub zespół kilku gmin najbliższzch, czyli rejon, stąd nazwa: dyrygent rejonowy). Rola kierownika takiej pracy muzycznej w danym ośrodku (dyrygenta rejonowego) byłaby całkiem analogiczna do zadań i obowiązków dyrygenta powiatowego, a różniłaby się jedynie mniejszym zasięgiem terenowym. Oczywiście, że dyrygent powiatowy postara się w pierwszym rzędzie nawiązać kontakt z działaczami takich ośrodków, gdzie istnieją większe skupienia zespołów muzycznych. Skupienia takie o znacznym nasileniu pracy muzycznej już istnieją np. w powiatach: dubieńskim (Warkowicze, Młynów, Radziwiłłów, Werba), horochowskim (Łokacze), kowelskim (Górniki, Krymno, St. Koszary), krzemienieckim (Poczajów, Horynka), lubomelskim (Połapy), łuckim (Kołki, Trościaniec), rówieńskim (Hoszcza, Dermań), sarneńskim (Włodzimierzec, Rokitno) i t. d.

Najpoważniejszym zadaniem dyrygenta powiatowego stać się powinna sprawa przygotowania dyrygentów zespołów muzycznych (chórów i orkiestr). Dbać musi zarówno o ilość jak i o szkolenie. Bo w ich rękach spoczywa powodzenie całej akcji.

Dla wyrobionych dyrygentów wystarczy zarganizowanie raz do roku jedno, lub dwudniowej konferencji w powiatowym mieście lub w innym punkcie, dogodnym pod względem komunikacji. Celem takiej konferencji byłoby zarówno nawiązanie osobistego kontaktu, jak i omówienie i uzgodnienie repertuaru dla zespołów oraz podzielenie się doświadczeniem w zakresie prowadzonej pracy.

Więcej natomiast uwagi i więcej pracy wypadnie poświęcić dyrygentom niedostatecznie przygotowanym do swego zawodu, lub t. zw. „z bożej łaski". Pomoc dla takich dyrygentów zespołów może być zorganizowana albo w formie dokształcania ich na kursach, albo w formie bezpośredniego ich instruowania. Zarówno powiatowe organizacje społeczne jak i samorządy odczuwają potrzebę takich dokształcających kursów dla dyrygentów, to też chętnie przychodzą z pomocą finansową organizatorom takich kursów. Chodziłoby jedynie o to, by dyrygent powiatowy inicjował takie kursy, wskazał odpowiednich kandydatów (mniej więcej jednakowo zaawansowanych), ułożył program kursu i zapewnił prelegentów (n. p. członkowie P. O. M.). Po odbytych kursach dyrygentowi powiatowemu łatwiej będzie utrzymywać kontakt ze słuchaczami już to w formie korespondencji już to w formie osobistych odwiedzin.

O ile zaś kursy dokształcające odbywają się poza obrębem powiatu, dyrygent powiatowy będzie kierował na takie kursy poprzednio upatrzonych dyrygentów lub kandydatów na dyrygentów, robiąc równocześnie starania w kierunku umożliwienia tym osobom skorzystania z kursów.

Oczywiście bezpośredni kontakt pow. dyrygenta z chórami powinien być rzeczą ze wszechmiar pożądaną dla obu stron. Wszak nie będzie to „wizytacja"! Dyrygent pow. zdobędzie dla siebie doświadczenie*) z terenu, czyli najcenniejszy materiał dla dalszej pracy organizacyjnej. Z drugiej strony pomoc jego lub porada, udzielona kierownikowi chóru na miejscu bezpośreenio przy warsztacie jego pracy, okaże się niewątpliwie dużo skuteczniejszą i prostszą drogą prowadząca do celu.

Ważną jest rzeczą w pracy dyrygenta pow. ułożenie planowego rozkładu wyjazdów. Nierównie ważniejszym jest jednak uwzględnienie

*) Autor artykułu zwraca się do wszystkich kierowników zespołów muzycznych o nadsyłanie na jego ręce nwag i spostrzeżeń z własnej praktyki w terenie. (Równe, Kuratorium O. S. Ł.).

w tym planie zespołów muzycznych, które same bezpośrednio zwracają się z prośbą o przyjazd. W ten sposób zapewniony jest stosunek obu stron, oparty na współpracy i wzajemnym zaufaniu. A o to chodzić musi przede wszystkim.

Jednak takie wyjazdy do zespołów w terenie pociągają za sobą określone wydatki, na które musi znaleźć się pokrycie. W powiatach krzemienieckim, a częściowo łuckim funduszów na przejazdy dostarczają Sejmiki Powiatowe. W powiatach horochowskim i rówieńskim organizacje społeczne dają furmanki. Warto tę sprawę podsunąć pod rozwagę czynnikom miarodajnym i w innych powiatach.

STANISŁAW IŁOWSKI
Równe.

Pomoc radia w pracy społeczno-oświatowej.

Społeczne znaczenie radia jako najbardziej nowoczesnego, a zarazem skutecznego czynnika w rozwoju kultury i oświaty jest rzeczą bezsporną. Jeszcze kilka lat temu trudno było ocenić wartość tego nadzwyczajnego wynalazku, który w życiu naszym stał się czymś niezastąpionym.

Jeżeli przyjrzymy się uważnie rozwojowi radiofonii w Polsce od chwili jej zaczątków aż po dzień dzisiejszy przyznać musimy, że rozwój ten idzie przede wszystkim po linii wszechstronnej użyteczności. Radio stało się doskonałym środkiem podnoszenia kulturalnego szerokich mas obywateli na wyższy poziom, zbliżając ich nietylko do kultury i oświaty, ale przede wszystkim do Państwa. Świeżo w pamięci mamy jeszcze transmisje radiowe listopadowych uroczystości wręczenia gen. Śmigłemu - Rydzowi buławy marszałkowskiej oraz transmisję defilady armii przed nowym marszałkiem w dniu Święta Niepodległości.

Audycje takie wywołują bezpośredni kontakt wszystkich obywateli kraju z ważnymi wydarzeniami państwowymi. Daleko nam wprawdzie do takiego ideału, by w każdym miasteczku, wsi czy osadzie przynajmniej połowa domów była zradiofonizowana, by każda gmina, każdy urząd posiadał odpowiedni odbiornik z dużym głośnikiem, by wszyscy obywatele mogli wysłuchać wezwania czy też przemówienia głowy państwa, naczelnego wodza, ministrów, by władze państwowe czy samorządowe mogły w każdej chwili porozumieć się z najmniejszymi nawet komórkami swoich urzędów, by wreszcie szeroki ogół korzystał z usług naukowców i działaczy społecznych.

Już dziś możemy stwierdzić, że radio stało się dla wielu mieszkańców wsi, miasteczek czy nawet dużych miast czemś niezbędnym jak książka, gazeta, uczelnia albo teatr. Program radiowy jest tak ułożony, że każdy znajdzie kącik dla siebie. Mamy więc wiadomości dziennika radiowego, odczyty i pogadanki z różnych dziedzin: z historii, literatury, prawa, filozofii, muzyki, przyrody, geografii, matematyki, ludoznawstwa, ekonomii, medycyny, higieny, pedagogiki, rolnictwa, ogrodnictwa i handlu. Mamy wiadomości o lotnictwie, technice, polityce, o samorządzie, komunikacji, o sporcie i wychowaniu fizycznym, o odkryciach i wynalazkach. Mamy sygnały czasu z dokładnością astronomiczną i komunikaty meteorologiczne. Starannie opracowany jest również program dla młodzieży szkolnej a zwłaszcza dużą wartość i znaczenie mają wykłady z różnych zakresów wiedzy, stanowiącej przedmiot studiów szkolnych oraz audycje dla uczniów maturzystów.

Nie zapomina również program radiowy o najmłodszych, dla których, przeznaczone są specjalne audycje odpowiadające zamiłowaniom i umysłowości dziecka. Nie zapomniano w końcu o bezrobotnych podając t. zw. wiadomości z rynku pracy oraz komunikaty z akcji pomocy zimowej bezrobotnym. Akcja radia dla chorych oraz radiowe apostolstwo chorych to poważna pozycja w służbie charytatywnej.

Na koniec wspomnieć należy o dziale muzycznym, który zajmuje ponad 60% programu. Transmisje z oper, koncerty symfoniczne, komeralne, religijne, występy szkolne i instrumentalne wybitnych solistów obok koncertów muzyki lekkiej czy popularnej, tanecznej i ludowej przyczyniają się do pogłębienia kultury muzycznej szerokich mas. Ostatnio zaś nadawane koncerty dla młodzieży szkolnej poprzedzane prelekcją znanych popularyzatorów muzyki i śpiewu p.p. Rutkow-

skiego i Mayznera są traktowane ze specjalną troskliwością i stanowią dużą pomoc w realizowaniu programów szkolnych.

Tak szeroka różnorodność programowa radia umożliwia wykorzystanie go w pracy społeczno-oświatowej. Tu jednak trzeba z góry zrobić zastrzeżenie, że radio jedynie wtedy stanowić będzie pomoc i spełni swoje zadanie jeśli nauczymy się nim posługiwać.

Mam tu na myśli nie obsługę techniczną odbiornika, gdyż o tym pouczą broszury, o których jest mowa niżej, lecz pragnę przedstawić możliwości celowego wykorzystania radia. Spotykamy się bowiem bardzo często z całkowitą nieumiejętnością posługiwania się radiem w pracy społeczno-oświatowej. Do najczęściej popełnianych błędów należy nadużywanie radia. Weźmy dla przykładu świetlicę, gdzie część świetliczan zajęta jest czytaniem, część rozmową lub grą towarzyską a równocześnie czynny jest odbiornik, bez względu na to czy ktoś słucha audycji czy też zajęty jest czymś innym. W ten sposób radio nie tylko nie jest wykorzystane, ale nawet przeszkadza normalnym zajęciom świetliczan.

Audycje radiowe nie mogą być odbierane dorywczo, ani przypadkowo, przeciwnie, wskazana jest w ich odbiorze planowość i celowość. Pomoc tu stanowią programy Polskiego Radia drukowane w prasie codziennej oraz specjalne programy tygodnika Antena. Nie zawsze jednak, a zwłaszcza na odległej wsi, otrzymać można świeżą gazetę, w której podany jest program, lub też nie zawsze świetlica posiada odpowiednie fundusze na prenumeratę tygodnika Antena. Tu mogłoby przyjść z pomocą Polskie Radio i wprowadzić pewną drobną inowację n. p. doliczyć do abonamentu 20 gr. i doręczyć za to każdego tygodnia bezpłatnie program.

Mając tygodniowy program audycyj radiowych możemy łatwiej wybrać z góry na cały tydzień pewne pogadanki, odczyty, koncerty czy słuchowiska i ustalić na t. zw. tablicy audycyj radiowych i rozkład audycyj przeznaczonych do zbiorowego słuchania. Po niektórych audycjach można przeprowadzić i ze słuchaczami dyskusję nad zagadnieniami poruszonymi w pogadance czy też odczycie. Wskazanym jest w takim wypadku, by słuchacze zrobili w czasie słuchania odpowiednie notatki. Można też ocenę audycji i odpowiednie życzenia przesłać do Wydziału Programowego Polskiego Radia a w ten sposób wpłynąć pośrednio na układanie programu Pol. Radia. Poruszone w audycji radiowej zagadnienia mogą być również bodźcem do dalszej pracy samokształceniowej, zwłaszcza jeśli wskażemy zainteresowanym odpowiednią lekturę uzupełniającą.

Przy wyborze audycyj przeznaczonych do zbiorowego słuchania w świetlicy wskazanym jest przyjąć zasadę, by w ciągu tygodnia przeznaczyć do wspólnego wysłuchania najwyżej 3 — 4 audycyj. Większa ilość audycyj stwarza niebezpieczeństwo przesytu i spowszednienia. Osoby, których audycja nie interesuje, nie powinny w czasie ich trwania przebywać w lokalu przeznaczonym do wspólnego słuchania audycji, gdyż obecnością swoją przeszkadzają zainteresowanym słuchaczom. Przy organizowaniu zbiorowego słuchania audycyj winna uczestników obowiązywać bezwzględna dyscyplina, a zachowanie się uczestników winno być takie, jak na odczycie wobec prelegenta.

Dużą rolę odgrywa również jakość odbioru, która łączy się w większości wypadków z jakością odbiornika. Wielką pomoc przy nabywaniu odbiorników mogłaby przynieść jakaś instytucja o charakterze społecznym, której zadaniem byłoby zorganizować dostawę tanich odbiorników na najkorzystniejszych warunkach kupna oraz opracowanie wskazówek technicznych dotyczących zakładania, obsługi i konserwacji sprzętu radiowego.

Akcja radiofonizacji wsi wołyńskiej postąpiłaby znacznie naprzód, gdyby Pol. Radio zrozumiało potrzeby Wołynia i zdecydowało się zbudować na Wołyniu stację przekaźnikową chociaż Wołyń potrafiłby nawet sam obsłużyć stację regionalną.

Wtedy moglibyśmy śmiało rzucić i propagować hasło: „radio w każdej szkole, świetlicy i w każdym domu“.

Oddział Ośw. Poz. Kuratorium prosi osoby zainteresowane akcją radia w pracy społecznej o nadsyłanie swoich uwag i doświadczeń, które ew. omówione zostaną w dalszych artykułach. Równocześnie informuję, że Kuratorium przydzieliło do bibliotek podręcznych ośw. poz. przy Inspektoratach Szkolnych kilka popularnych broszur dotyczących radiofonii a to: A B C radiosłuchacza, Poradnik radiowy, Co każdy o radiu wiedzieć powinien, Jak zbudować odbiornik, Jak założyć radio. Broszury te mogą zainteresowani wypożyczać u instruktora o. p.

KOMUNIKATY I RECENZJE O. P.

Dwutygodniowy kurs dla kierowników świetlic.

Kuratorium O. S. Ł. organizuje w czasie od 3 do 17 stycznia 1937 r. włącznie kurs dla kierowników świetlic, który odbędzie się w Ośrodku Kultury Wsi w Dubnie. Program kursu obejmuje: formy i metody pracy w świetlicy z uwzględnieniem podstaw psychologii wychow., socjologii i kultury wsi. Wybrane zagadnienia, jak: samokształcenie, bibliotekarstwo i czytelnictwo, śpiew, teatr, zdobnictwo, gry i zabawy oraz akcja krajoznawcza — realizowane będą praktycznie.

Dobór kandydatów na kurs ten powierzyło Kuratorium p. p. Inspektorom Szkolnym.

Repertuar na obchód powstania styczniowego i obchód imienin Pana Prezydenta.

Zbliża się rocznica powstania styczniowego a w związku z tym kłopoty kierownika zespołu teatralnego przy wyborze odpowiedniego repertuaru. Podajemy tytuły niektórych utworów nadających się na ten obchód:

Dziesiąty Pawilon, obr. dram. w 1 akcie A. Staszczyka 1 k. 6 m. zł. 1.50.

Posiew wolności, obr. dram. w 1 akcie Majchera 1 k. 8 m. zł. 1.—.

Stary mundur, obr. dram. w 1 akcie Wiśniowskiego 1 k. 3 m. zł. 1.50.

W górę serca, obr. dram. w 4 aktach Fr. Dominika 2 k. 14 m. zł. 2.50.

Należałoby również pomyśleć o przygotowaniu programu na obchód imienin Pana Prezydenta w dniu 1 lutego. Najodpowiedniejszym obrazkiem scen. dla młodzieży jest utwór scen. J. Chudzikowskiego p. t. W hołdzie Włodarzowi Rzeczypospolitej. Podane wyżej utwory sceniczne nabyć można w Woł. Związku Teatrów Ludowych w Równem.

Z repertuaru pieśniowego zalecamy T. Mayznera: Imieniny w układzie jednogłosowym oraz K. Hławiczki: W dzień imienin Pana Prezydenta, w układzie na 4 głosy równe. Utwory te otrzymać można w Oddziele Ośw. Poz. K. O. S. Ł.

Tadeusz Mayzner. Nasze piosenki.

Nakład „Naszej Księgarni“, sp. akc. Zw. Naucz. Pol., Warszawa, 1936.

Zbiorek zawiera 20 pieśni na jeden głos w opracowaniu muzycznym autora. Pieśni zawarte w zbiorku tak pod względem muzycznym, jak i literackim przystosowane są do wieku, poziomu i zainteresowania dzieci niższych klas szkoły powszechnej. Śpiewnik ten uwzględnia materiał na cały rok szkolny, obejmując również obchody i uroczystości w ciągu roku. Pieśni są krótkie, o linii melodyjnej przejrzystej. Każda melodja w zbiórku ma to do siebie, że raz posłyszana, szybko się przyswaja i utrwala, uzyskując w duszach dzieci, „prawo obywatelstwa“! Jeśli chodzi o rozśpiewanie szkoły, na co nowy program śpiewu kładzie największy nacisk, zbiorek całkowicie spełni swoje zadanie.

„Gazetka Muzyczna”.

Ukazał się Nr. 2 „Gazetki Muzycznej“— biuletyn informacyjnego Towarzystwa Wydawniczego Muzyki Polskiej. (Warszawa, Mazowiecka 7, m. 22, konto P. K. O. 18.670, prenumerata roczna 3 zł.). „Gazetka Muzyczna“ zawiera informacje o jednym z działów Tow. Wyd. Muz. Pol. — dziale „Organizacji Ruchu Muzycznego” (O. R. Muz.), t. z. o jego powstaniu (1934 r.) działalności i znaczeniu. Ponad to zamieszczone są tam notatki o ruchu muzycznym w Państwie, o działalności Centralnego Archiwum Fonograficznego, recenzja zbiorku „10 kolend polskich na 3 — 4 głos. chór“ w opracowaniu Br. Rutkowskiego, oraz omówienie V zesz. dwumiesięcznika „Muzyka Polska“.

DO PRACOWNIKÓW OŚWIATOWYCH.

W Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Ł. z dnia 15.XI.1936 r. Nr. 9 zwróciliśmy się z wezwaniem do pracowników oświatowych w terenie, by zechcieli współpracować z działem poświęconym zagadnieniom oświaty pozaszkolnej.

Dziś ponawiamy naszą prośbę i oczekujemy artykułów względnie materiałów na tematy podane w naszej odezwie.

Nabytki Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Równem.

Nabytki w dziale pedagogiki.

Blaustein L. Lenistwo u dzieci i młodzieży. Lwów, 1936. „Książka".

Dybowski W. Badanie zdolności fizycznej dla celów wychowania fizycznego i sportu. Wyd. 2. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

Falski M. Kwestje podstawowe w organizacji szkolnictwa powszechnego. Cz. I. Powszechne nauczanie. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

Gillet M. S. Kształtowanie charakteru. Poznań, 1936. Księgarnia św. Wojciecha.

(Gimnazja). Gimnazja ogólnokształcące. Teren — budynki — instalacje — meble.

Kozera M. Metodyka gramatyki elementarnej. Lwów, 1936. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.

Krystanowski J. Metoda szkiców i zagadnień. Lwów, 1936. „Książka".

Kuchta J. Dzieci trudne do wychowania. Cześć szczegółowa: Typy. Lwów, 1936. „Książka".

Litwin A. Organizacja nauczania w szkołach powszechnych pierwszego stopnia. Wyd. II. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

Malczyk W. Zabytki Wilna a nauka historii w szkole powszechnej. Wilno, 1936. Dz. U. K. O. S. Wil.

Podkulska H. Środowisko rodzinne. Lwów, 1936. „Książka".

(Poziom). O właściwy poziom kształcenia nauczycieli szkół powszechnych w Polsce. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

Poznańska A. Pierwsze dziecięctwo. Drugi i trzeci rok życia dziecka. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

(Stosunek). O właściwy stosunek do pracy nauczyciela. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

Thulin J. G. Gimnastyka małych dzieci. Kraków, 1931. Studium Wych. Fiz. Uniw. Jag.

Wiwczaruk A. Praca w szkole powszechnej pierwszego stopnia. Przewodnik metodyczno-praktyczny dla nauczycieli. T. I. (Część ogólna). W-wa, 1936. Gebethner — Wolff.

Wiwczaruk A. — Karpowicz A. Praca w klasie IV szkoły powszechnej. Przowodnik metodyczny dla nauczycieli. W-wa, 1936. Gebethner — Wolff.

Nabytki w innych działach.

Błeszyński J.—Górniak S. Handel węglem w Polsce. Lwów, 1936. Książnica-Atlas.

Bujak F. Historja osadnictwa ziem polskich w krótkim zarysie. W-wa, 1920 Główny Urząd Ziemski.

Bujnicki T. Pamiątki historyczne Wileńszczyzny i Nowogródczyzny. Cz. I, II. Wilno, 1935. Dz. U. K. O. S. Wil.

Dąbrowska M. — Gutry M. — Łasiewicka A Wybór książek dla dzieci i młodzieży. W-wa, 1936. Poradnia Bibljoteczna.

Ejsmond J. Stół i nożyce. (Zbiór bajek). W-wa, 1935. B. W.

Goldschmidt R. Wstęp do nauki o życiu. W-wa, 1936. Trzaska—Evert—Michalski.

Kochanowski J. K. Polska w świetle psychiki własnej i obcej. Wyd. 2. Częstochowa, 1928. Gmachowski.

Kolankowski L. Polska Jagiellonów. Dzieje polityczne. Lwów, 1936. Gubrynowicz i Syn.

Korybutiak Z. J. Hodowla zwierząt domowych i pasterstwo w wileńskiem i nowogródzkiem. Wilno, 1936. Dz. U. K. O. S. Wil.

Korybutiak Z. J. Kowalstwo ludowe w województwie wileńskiem. Wilno, 1936. Dz. U. K. O. S. Wil.

Krawiec L. Tatarzy w Polsce. Wilno, 1936. Dz. U. K. O. S. Wil.

Loon H. W. Geografja w kalejdoskopie. Z 16 tabl. i 59 rys. W-wa, 1936. Trzaska—Evert—Michalski.

Orkan W. Wskazania. W-wa, 1936. Nasza Ksiegarnia.

Paderewski I. O Szopenie. Lwów, 1911. Towarzystwo Wydawnicze.

(Pamiętniki). Pamiętniki chłopów. Serja druga. W-wa, 1936. Instytut Gospodarstwa Społecznego.

Piccard A. Na podbój stratosfery. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.

Skowron S. Hormony w psychofizycznym rozwoju człowieka. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.

„Słowak". Rola Słowaczyzny w militarnym sojuszu Czechów z bolszewicką Rosją. W-wa, 1936. „Nasza Przyszłość".

Srebrny S. Co zawdzięczamy kulturze świata antycznego. Lwów, 1936. „Filomata".

Szafer W. O tatrzańskim parku narodowym. Kraków, 1936. Państwowa Rada Ochrony Przyrody.

Tochterman J. J. Wieś Sorok Tatary pod Wilnem. Próba monografji. Wilno, 1336. Dz. U.K.O.S. Wil.

Wygotski L. S. Nowe kierunki psychologji. Psychologja strukturalna. Lwów, 1936. Gubrynowicz i Syn.

(Wyspiański S.) Wyspiańskiemu—Teatr Krakowski. 1907 — 1932.

Zwolski B. Wileńszczyzna, Nowogródczyzna i Białostoczyzna za Jana Kazimierza. Wilno, 1936. Dz. U. K. O. S. Wil.

Zwolski B. Wileńszczyzna, Nowogródczyzna i Białostoczyzna za Zygmunta III. Wilno, 1936. Dz. U. K. O. S. Wil.

WYDAWNICTWA NOWE I NADESŁANE.

Generał Edward Śmigły-Rydz: Byście o sile nie zapomnieli. (Rozkazy, artykuły, mowy 1904—1936). W opracowaniu ppłk. R. Umiastowskiego. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa.

Na książkę tę składa się zbiór pism, pochodzących zasadniczo z okresu lat 1914-1936. Poprzedza je młodzieńczy utwór z roku 1904, jeszcze z ławy gimnazjalnej, niezmiernie charakterystyczny dla atmosfery, w której się przyszły Wódz Narodu wychowywał.

Następnie idą artykuły treści wojskowej, drukowane w 1914 r. w Miesięczniku „Strzelec", którego ob. Śmigły był redaktorem, oraz rozkazy wojenne z epoki legionów i wielkiej wojny.

Poza tym zbiór zawiera znaczną ilość przemówień, wygłoszonych w różnych okolicznościach, oraz szereg artykułów, dotyczących historii wojny polskiej i zagadnień obrony państwa.

Całość dozwala zdać sobie sprawę z zadań, jakimi autor jest ożywiony i jakim służy. Jest jakby jego wyznaniem wiary i stanowi niezmiernej ważności źródło dla poznania jednego z czołowych przedstawicieli obozu, który podjął hasło zbrojnej walki o wyzwolenie państwa, tę walkę do końca zwycięstw doprowadził i w wolnej Ojczyźnie nadal losem państwa kieruje.

Poza pismami Marszałka Józefa Piłsudskiego staje się książka ta jednym z najważniejszych dokumetów, ogłoszonych w Polsce po wojnie 1920 roku.

Sygnarski Mieczysław „Lekcje języka światowego Esperanto". Pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14.X.1936. Nr. II. Pr. 13808/36 został powtórnie aprobowany do użytku młodzieży szkolnej podręcznik p. t. „Lekcje języka światowego Esperanto" w opracowaniu prof. Sygnarskiego (wydanie II).

Wydanie pierwsze podręcznika z roku 1931, aprobowanego przez Ministerstwo W.R, i O.P. pismem z dnia 28.VI.1933. Nr. II. 18926/31 oraz dwa Kuratoria Szkolne, zostało wyczerpane w nadzwyczaj krótkim czasie, to też autor opracował powtórnie podręcznik, zaopatrując go w zupełnie inny materiał językowy, gdyż teksty dra Zamenhofa, na których opierało się wydanie pierwsze, nasuwały pewne trudności przy nauce języka tego metodą konwersacyjną. W miejsce więc oderwanych, niewiążących się z sobą zdań, wprowadzone zostały ustępy na tematy, związane z przejawami życia bieżącego, dostępne nawet dla starszej młodzieży szkół powszechnych (klasa VI i VJI) oraz zawodowych. Spełniając życzenie młodzieży, autor rozszerzył znacznie podręcznik i zaopatrzył go w dwa słowniczki: esperancko-polski i polsko-esperancki.

Kalendarz prawosławny w języku polskim na 1937 rok. Wyszedł z druku Kalendarz Prawosławny w języku polskim na 1937 rok.

Cena Kalendarza wynosi:

za 1	egz.	łącznie z przesyłką	85 gr.
„ 2	„	„	1.70 „
„ 3	„	„	2.20 „
„ 4	„	„	2.70 „
„ 5	„	„	3.20 „
„ 6	„	„	3.70 „
„ 7	„	„	4.20 „
„ 8	„	„	4.70 „
„ 9	„	„	5.20 „
„ 10	„	„	5.70 „

Za każdy następny egzgmplarz powyżej 10 tylko 40 gr. przy zamówieniach hurtowych ponad 100 egz. po 40 gr. za egzemplarz przy czym koszta przesyłki ponosi wydawnictwo.

Należność winna być wpłaconą na konto czekowe w P. K. O. Nr. 60.407. (Właściciel konta: Kalendarz Prawosławny w Tomaszowie Lubelskim).

Zamówienia kierować należy pod adresem: Lublin, skrytka pocztowa Nr. 167 p. Aleksander Kochanowski.

Błeszyński J. Dr. i Górniak St. Dr. Handel węglem w Polsce. Pod tym tytułem wydała Książnica-Atlas pracę Dr. Błeszyńskiego i Dr. Górniaka. Materiał podzielono na następujące części: 1) wstęp omawia znaczenie środków opałowych wśród artykułów handlu, 2) główne środki opałowe dają przegląd nowoczesnych artykułów tej branży jako też surogatów opału, 3) szkic towaroznawczy omawia gatunki materiałów opałowych głównie z punktu widzenia ich zastosowania dla różnych celów i wartości opałowej, 4) organizacja handlu węglem i koksem wprowadza czytającego w najbardziej interesujące, a tak małe znane ogółowi warunki pracy kupców i zrzeszeń węglowych, wreszcie 5) zakończenie rzuca światło na przyszłość handlu tym artykułem.

„Przyroda i Technika" czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych. Wydawnictw Książnica-Atlas. Lwów, Czarnieckiego 12.

Zeszyt 9-ty listopadowy powyższego czasopisma zawiera następujące artykuły: 1) Kuntze R.—Biologiczne zwalczanie brudnicy nieparki w Ameryce Północnej, 2) Ostrouch M.—O narzędziach do zabiegów operacyjnych na żywej komórce, 3) Karczewski K. i Hołuj M.—Witaminy, 4) Halicki B.—Ewolucja i rewolucja w dziejach ziemi, 5) Battaglia A.—Przemysł węglowy na nowych drogach, 6) Domański M.—O zakłóceniach w odbiorze radiowym i sposobach ich usuwania.

Poza tymi artykułami w zeszycie listopadowym, „Przyroda i Technika" omówione są sprawy bieżące oraz nowości w postępach i zdobyczach wiedzy.

„Spółdzielczy Przegląd Naukowy". Wyszedł z druku zeszyt 9 wrześniowy czasopisma p. t. „Spółdzielczy Przegląd Naukowy", w którym omówione są następujące zagadnienia: 1) Dr. G. Fauquet—Rezerwy niepodzielne i rezerwy indywidualne, 2) W. Bagiński—Losy

niemieckiej spółdzielczości spożywców, 3) K. Kwieciński— Podstawy prawne działalności spółdzielni przed jej zarejestrowaniem.

Ponad to czasopismo zawiera: 1) Dział statystyczny, 2) Kronikę krajową, 3) Kronikę zagraniczną, 4) Przegląd prasy polskiej i zagranicznej i 5) Recenzje.

„Świat i Życie". Zeszyt 9 t. IV zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie" (Wyd. Książnicy-Atlasu, red. Prof. Dr. Z. Łempicki) zawiera szereg artykułów zarówno doskonale wprowadzających Czytelnika w istotę zagadnień czysto naukowych, jak i wyjaśniających wiele problemów związanych z życiem, z dzisiejszą rzeczywistością. T. Borkowski w art. „Węgiel" daje nie tylko doskonałe wyjaśnienie, jak się odbywa wydobycie i przeróbka węgla, nie tylko daje wiele danych statystycznych, ale omawia szeroko gospodarcze znaczenie tego, tak ważnego dla przemysłu każdego kraju, paliwa. Prof. Dr. J. K. Parnas w a t. „Węglowodany" zapoznaje czytelnika z niezmiernie ważnym składnikiem pokarmu zwierzęcego i pierwszym produktem przyswajania w roślinie, jakim są węglowodany. Prof. Dr. J. Dąbrowski w art. „Węgry" w sposób plastyczny maluje kraj i jego mieszkańców. Art. „Wiara" X. Dr. J. Sslamuchy daje subtelną analizę pojęcia, dla którego ludzie wszystkich epok oddawali życie. Art. „Wiersz" K. W. Zawodzińskiego jest znakomitym, krótko i zwięźle ujętym studium o wersyfikacji; jest to praca oryginalna, niezmiernie pożyteczna zwłaszcza dla młodzieży szkolnej. W art. „Wielka Brytania" Prof. Dr. St. Pawłowski zapoznaje Czytelnika z warunkami geograficznymi kraju, Prof. Dr. A. Tretiak wnika w psychikę Anglika, który potrafił stworzyć tak odrębną i wysoką kulturę. W art. „Wielka wojna" Dr. Z. Krzemicka opisuje zwięźle przebieg wojny światowej i daje krótki zarys dziejów Europy po wojnie. Entuzjazm dla naszej „królowej wód", oryginalnym, głębokim ujęciem odznacza się art. Prof. Dr. E. Romera „Wisła". O jednej z najnowszych i najpopularniejszej zdobyczy fizjologii „Witaminach", o skomplikowanym mechanizmie ich działania i schorzeniach, jakie wywołuje ich brak — pisze w sposób jasny, dostąpny dla szerszego grona Czytelników Prof. Dr. J. K. Parnas. Wreszcie w zeszycie tym znajduje się początek obszernego, doskonale wyczerpującego kwestię, artykułu „Włochy" Prof. Dr. St. Pawłowskiego i Prof. Dr. M. Brahmera.

Stypendium za dobre postępy w nauce języka polskiego.

Zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy naszej Spółki i naszą zapowiedzią z 20 maja 1936, w bieżącym roku szkolnym wypłacimy 25 stypendiów po zł. 100,— ubogim uczniom (uczenicom) szkół średnich ogólnokształcących i handlowych.

Niniejszym podaje się do łaskawej wiadomości, że Dyrekcje Szkół przesłały ogółem 315 zgłoszeń kandydatów.

W wyniku losowania z terenu Okręgu Szkolnego Łuckiego stypendium za dobre postępy w nauce języka polskiego otrzymał:

Piotrowski Kazimierz, uczeń kl. VII Państwowego Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie (woj. wołyńskie).

Zarząd Sp. Akc. Książnica-Atlas T. N. S. W.

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr. pojedyńczy 60 gr. Konto P.K.O. Nr. 30.365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORIUM.

Drukarnia Samorządowa, Równe, XIII Dywizji 3, tel. 146.